

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 468/2020-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], súdneho exekútora, [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Richardom Kovalčíkom, Rázusova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 190/2018 a jeho rozsudkom sp. zn. 8 Cdo 190/2018 z 29. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 190/2018 z 29. apríla 2020 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 190/2018 z 29. apríla 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov), ktorú j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Richarda Kovalčíka, Rázusova 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 468/2020-12 z 22. októbra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], súdneho exekútora, [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 190/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom sp. zn. 8 Cdo 190/2018 z 29. apríla 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 110/2011 domáhal zaplata 8 040,77€ s príslušenstvom z titulu náhrady škody. Svoju žalobu odôvodnil tým, že ako súdny exekútor vydal 24. januára 2006 pod č. k. EX 604/2005-22 príkaz na začatie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu povinného vedeného u žalovanej (banky), pričom jej prikázal, aby odo dňa doručenia tohto príkazu na začatie exekúcie zablokovala sumu vo výške pohľadávky oprávneného s príslušenstvom, trov konania, poplatku za poverenie a trov súdneho exekútora na účte povinného. Príkaz na začatie exekúcie bol žalovanej doručený 26. januára 2006. Následne sťažovateľ vydal 6. júna 2008 exekučný príkaz č. k. EX 604/2005-85, príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu banke, ktorým žalovanej prikázal po doručení tohto exekučného príkazu odpísať pohľadávku a jej príslušenstvo z účtu povinného a pripísať ich na účet súdneho exekútora (trovy exekútora) a na účet oprávneného (pohľadávka oprávneného). Exekučný príkaz žalovaná prevzala 10. júna 2008. Z výpisu z účtu povinného vedeného u žalovanej sťažovateľ zistil, že 26. januára 2006 bol na účte zostatok 47 650,62 € a 29. februára 2008 (keď došlo k zrušeniu tohto účtu) zostatok -19,14 €. Sťažovateľ tvrdil, že žalovaná postupovala v rozpore s Exekučným poriadkom, keďže napriek zablokovaniu účtu povinného umožnila povinnému s prostriedkami na tomto účte disponovať. Tým mala sťažovateľovi vzniknúť škoda spočívajúca v tom, že v dôsledku neoprávnených výberov povinného z účtu mu neboli uhradené trovy exekúcie. Z tohto skutkového stavu súd prvého stupňa vyvodil, že žaloba je dôvodná, a preto jej rozsudkom sp. zn. 10 C 110/2011 zo 4. júna 2014 vyhovel.

3. Po podaní odvolania žalovanou odvolací súd rozhodol, že mení napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu zamietla. Sťažovateľa zaviazal i na náhradu trov žalovanej.

4. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol. V odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že sa stotožnil so závermi odvolacieho súdu a konštatoval, že žaloba napĺňa znaky žaloby poddĺžnickej, nie žaloby o náhradu škody. Poukázal na to, že okrem vymedzenia konania žalovanej v žalobe nebolo žiadnym

spôsobom vymedzené, v čom má spočívať škoda ako majetková ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá spočíva v zmenšení majetkového stavu poškodeného v porovnaní k časovému medzníku, keď došlo k škodovej udalosti. Táto škoda rozhodne nemohla spočívať v dosiaľ právoplatným rozhodnutím nepriznanej pohľadávke na náhradu trov konania.

5. Sťažovateľ namieta, že v žalobe tvrdil a preukazoval skutočnosti, ktoré boli spôsobilé na to, aby jeho uplatnený nárok bol posúdený zo všetkých do úvahy prichádzajúcich právnych titulov, nevynímajúc titul náhrady škody podľa Občianskeho zákonníka. Prípadné nedostatky v opísaní skutkového stavu v žalobe môžu viesť k iným procesným následkom než k tým, že súd sám proti vôli žalobcu považuje ním uplatnený nárok za nárok iný, svojou podstatou diametrálne odlišný.

6. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd neodstránil porušovanie jeho označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu odvolacím súdom, a „*tým sa sám stal ich porušovateľom rovnakým spôsobom*“.

7. Sťažovateľ je toho názoru, že došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a preto navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, zakázal najvyššiemu súdu pokračovať v ich porušovaní, napadnutý rozsudok zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenia účastníkov konania

8. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a zároveň ho vyzval, aby oznámil, či

trvá na ústnom pojednávaní vo veci. Najvyššiemu súdu doručil i uznesenie o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie sp. zn. II. ÚS 468/2020 z 22. októbra 2020.

9. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril predseda najvyššieho súdu podaním č. KP 3/2020-562, Cpj 163/2020 z 26. novembra 2020. Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že rozhodnutie dovolacieho súdu v predmetnej veci je možné považovať za riadne odôvodnené, nezasahuje do základných práv a slobôd, nie je arbitrárne ani ústavne neudržateľné, pričom porušenie majetkových ústavných práv, ku ktorému malo dôjsť, sťažovateľ podľa jeho názoru dostatočne nevymedzil a zdôraznil, že s argumentáciou sťažovateľa sa najvyšší súd vysporiadal spôsobom dostatočným pre potreby rozhodnutia o dovolaní.

10. Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti zopakoval závery vyplývajúce z odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré považuje za správne. Predovšetkým uvádza: *„Sťažovateľ spochybňuje právne posúdenie dovolacieho súdu, ale z obsahu sťažnosti nie je jasné, aké základné práva a slobody sťažovateľa a v akom rozsahu mali byť týmto právnym posúdením porušené, inými slovami ako najvyšší súd svojim právnym posúdením prekročil medze ústavnosti. Nesúhlas strany sporu s právnym posúdením súdu neznamena automaticky porušenie práva na spravodlivý proces. Zároveň zo sťažnosti vôbec nie je jasné, na základe akých skutočností dospel sťažovateľ k úvahe, že bolo porušené aj jeho vlastnícke právo ani v akom rozsahu, prípadne výške bolo napadnutým rozhodnutím poškodené, resp. či existuje príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím a majetkovou ujmom, ku ktorej malo dôjsť.“*

11. V závere svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti predseda najvyššieho súdu žiadal *„sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť“* a súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

12. Ústavný súd upovedomil podľa § 126 zákona o ústavnom súde obchodnú spoločnosť Slovenská sporiteľňa, a. s., Tomášikova 48, Bratislava (zúčastnenú osobu v konaní pred ústavným súdom a žalovanú v konaní pred najvyšším súdom), o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie, zaslal jej sťažnosť a uznesenie o prijatí

č. k. II. ÚS 468/2020-12 z 22. októbra 2020 na prípadné vyjadrenie v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia.

13. Zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila písomným podaním doručeným ústavnému súdu 20. novembra 2020, v ktorom uviedla, že v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu, oba rozsudky (odvolacieho i dovolacieho súdu) považuje za „jednoznačne a presvedčivo“ odôvodnené a prijaté právne závery za správne.

14. Zúčastnená osoba poukazuje na to, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza žiadne nové skutkové ani právne argumenty, ktoré by potvrdzovali ním namietané porušenie základných práv, a zotrváva na argumentácii, ktorú uplatnil už v odvolaní a s ktorou sa všeobecné súdy podľa jej názoru dostatočne vysporiadali.

15. V závere svojho vyjadrenia zúčastnená osoba uviedla, že ústavnú sťažnosť považuje „v celom rozsahu za nedôvodnú“ a zjavne neopodstatnenú, preto s poukazom na uvedené žiada ústavný súd, aby ju odmietol.

16. Ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu č. KP 3/2020-562, Cpj 163/2020 z 26. novembra 2020. Právny zástupca sťažovateľa k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu zaslal repliku 11. decembra 2020, v ktorej uviedol, že s tvrdeniami najvyššieho súdu nesúhlasí a jeho „námietky... nepovažuje za dôvodné“.

17. Právny zástupca sťažovateľa zopakoval, že najvyšší súd „ako súdna inštitúcia, ktorá mala odstrániť pochybenia odvolacieho súdu a tak poskytnúť ochranu porušeným právam sťažovateľa tieto pochybenia odvolacieho súdu neodstránil, naopak, stotožnil sa nimi, a tak sa stal sám ich porušovateľom rovnakým spôsobom. Najvyšší súd sa tak (v zhode s odvolacím súdom) odmietol komplexne zaoberať uplatneným nárokom sťažovateľa a z celej šírky do úvahy pripadajúcich právnych vzťahov, ktoré vyplývali z popisu

skutkového stavu neopodstatnene a v rozpore s procesným predpisom (§ 132 Občianskeho súdneho poriadku, resp. § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku), prehnane zužujúco abstrahoval parciálny aspekt. Odôvodnenie jeho rozsudku odzrkadľuje neprimeranú, podľa názoru sťažovateľa prehnane formalistickú predstavu, ako by mal vyzerať opis skutočností zakladajúcich nárok na náhradu škody v žalobe.“.

18. Sťažovateľ je toho názoru, že v ústavnej sťažnosti dostatočne odôvodnil zásah najvyššieho súdu do jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy i práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, preto trvá na petite podanej ústavnej sťažnosti.

19. V závere svojho stanoviska právny zástupca sťažovateľa uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

20. Ústavný súd zaslal právnemu zástupcovi sťažovateľa na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska vyjadrenie zúčastnenej osoby k sťažnosti, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 20. novembra 2020. Právny zástupca sťažovateľa k vyjadreniu zúčastnenej osoby nezaujal stanovisko.

21. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy, účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava

22. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

23. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

24. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

26. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

27. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

28. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

29. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

30. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

31. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie

materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

32. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

33. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

34. Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základných práv a práv označených v bode 1 ústavnej sťažnosti tým, že sa dovolací súd stotožnil s nesprávnymi skutkovými závermi odvolacieho súdu a tiež nesprávnym právnym posúdením veci najvyšším súdom, ktorý napadnutým rozsudkom zamietol jeho dovolanie. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je vo vzťahu k namietanému postupu najvyššieho súdu v napadnutom konaní odôvodnená, ústavný súd ju nemohol podrobiť svojmu prieskumu, a preto jej v predmetnej časti nevyhovel.

35. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 110/2011 ústavný súd zistil, že okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 110/2011-122 zo 4. júna 2014 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi 8 040,77 € s príslušenstvom a náhradu trov konania. Okresný súd považoval na základe zisteného skutkového stavu za preukázané, že žalovaná porušila svoje povinnosti, ktoré jej vznikli doručením príkazu na začatie exekúcie

a exekučného príkazu, keď nezablokovala účet povinného, povinnému umožnila disponovať s peňažnými prostriedkami na jeho účte, resp. nepoukázala sťažovateľovi pohľadávku a jej príslušenstvo. Sťažovateľ si podľa prvoinštančného súdu náhradu takto vzniknutej škody uplatnil riadne a včas, a preto námietka premlčania jeho práva uplatnená žalovanou nie je opodstatnená.

36. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 6 Co 727/2014 z 24. novembra 2014 zmenil odvolaním žalovanej napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania.

37. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd uvádza:

„Účastníkmi exekučného konania sú oprávnený a povinný, iné osoby sú účastníkmi len v tej časti konania, v ktorej im toto postavenie priznáva tento zákon. Ak súd rozhoduje o trovách exekúcie, účastníkom konania je aj poverený exekútor (§ 37 ods. 1 Ex. poriadku). Ak banka nepostupuje tak, ako jej to ukladajú ust. §§ 95, 96 ods. 3, §§ 97, 98 a 99, môže sa oprávnený na súde domáhať, aby mu banka zaplatila sumu, na ktorú by mal právo, keby banka postupovala správne, a to aj vtedy, keď už na účte povinného nie je dostatok prostriedkov (§ 103 Ex. poriadku). V zmysle § 37 ods. 1 Ex. poriadku je teda oprávnený účastníkom exekučného konania, pričom súdny exekútor je takýmto účastníkom len pri rozhodovaní súdu o trovách exekúcie. Osoba oprávneného je tak odlišná od osoby súdneho exekútora. Keďže ust. § 103 Ex. poriadku upravuje možnosť domáhať sa nároku proti banke len pre oprávneného, súdny exekútor nemá aktívnu legitimáciu na uplatnenie si uvedeného nároku.“

38. V ďalšej časti odôvodnenia odvolacieho rozsudku krajský súd poukazuje na pojmový a aj významový rozdiel medzi platením trov konania a náhradou trov konania. Pokiaľ ide o platenie trov konania, krajský súd uvádza, že trovy akéhokoľvek civilného konania, teda aj exekučného konania znáša každý účastník tohto konania sám zo svojho, t. j. každý účastník konania si svoje trovy (náklady) konania platí sám zo svojho, a až následne po zaplatení trov konania prichádza na rad otázka náhrady, resp. akéhosi preplatenia

účastníkom konania už zaplatených, resp. vynaložených trov. Podľa názoru krajského súdu z Exekučného poriadku vyplýva, že trovy exekučného konania platí, resp. znáša v prvom rade oprávnený z exekúcie, od ktorého má súdny exekútor napr. právo požadovať predbežne aj zaplatenie preddavku na tieto svoje trovy (§ 197 ods. 2 Exekučného poriadku) alebo sa môže domáhať od oprávneného zaplatenia všetkých nevyhnutných trov exekúcie (§ 203 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku). Až následne má, tak ako to je uvedené v druhej vete § 200 ods. 1 Exekučného poriadku, oprávnený aj exekútor nárok na náhradu trov, ktoré už boli vynaložené na účelné vymáhanie nároku, pričom podľa §197 ods. 1 Exekučného poriadku tieto náklady uhrádza (nie platí) povinný. Z uvedeného je podľa krajského súdu zrejmé, že trovy exekučného konania vynaložené na vymożenie nároku oprávneného v prvom rade znáša, resp. platí sám oprávnený zo svojho, od ktorého sa teda môže súdny exekútor predovšetkým domáhať ich zaplatenia za to, že pre oprávneného tento jeho oprávnený nárok vymohol. Až následne má oprávnený právo na náhradu ním už vynaložených trov, a to od povinného, pričom v prípade vymożenia pohľadávky oprávneného prikázaním z účtu povinného v banke sa v podstate prenáša povinnosť platiť oprávnenému z povinného (dlžník) na jeho banku (poddĺžník). Z tohto hľadiska je logickým záverom aj § 103 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého je explicitne práve oprávnenému priznané právo domáhať sa proti banke (poddĺžníckou žalobou) zaplatenia toho, čo oprávnený vynaložil zo svojho, hoci tak urobiť nemusel, keby banka (ako poddĺžník) postupovala v súlade so zákonnými ustanoveniami. Vzhľadom na tieto skutočnosti odvolací súd po právnej stránke posúdil vec tak, že ide o tzv. poddĺžnícku žalobu, ktorou sa v zmysle Exekučného poriadku iba oprávnený z exekúcie môže domáhať voči banke plnenia všetkých nárokov vrátane trov exekútora, na zaplatenie ktorých by mal nárok, resp. ktoré nároky by mu patrili alebo ktoré by nemusel vynakladať zo svojho, keby banka konala v súlade so zákonom (závery uvedené v náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 314/2011-37). Odvolací súd dospel k záveru, že sťažovateľovi v prejednávanej veci chýba aktívna vecná legitimácia. Ak by totiž aj žalovaná (banka) nepostupovala v súlade s § 95 až § 99 Exekučného poriadku, právo domáhať sa zaplatenia peňažnej čiastky zahŕňajúcej okrem trov exekúcie aj samotnú vymáhanú pohľadávku, na ktorú má oprávnený právo (pri správnom postupe žalovanej), patrí výlučne oprávnenému a nie exekútorovi. Inými slovami, v prípade porušenia

povinností vyplývajúcich pre žalovanú z Exekučného poriadku je na oprávnenom, aby sa domáhal poddĺžníckou žalobou okrem iného aj náhrady trov exekútora.

39. Sťažovateľ uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním z „*dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, v dôsledku čoho nebol dostatočne zistený skutkový stav veci*“. Sťažovateľ argumentuje, že si uplatnil nárok na náhradu škody, pretože žalovaná nepostupovala v súlade s tým, ako jej to prikazuje zákon, svojho nároku sa nedomáha poddĺžníckou žalobou a oponuje záveru odvolacieho súdu, že trovy každého civilného konania, teda aj trovy exekučného konania znáša každý účastník sám.

40. Keďže dovolanie sťažovateľa bolo podané pred účinnosťou Civilného sporového poriadku (21. januára 2015), dovolací súd rešpektoval procesný účinok dovolaní podaných do 30. júna 2016, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (§ 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní, sa v prípade týchto dovolaní nemôžu uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Dovolanie sťažovateľa smerovalo proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie, a je teda prípustné podľa § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Dovolanie vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016, preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu podrobil najvyšší súd meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

41. Dovolací súd v napadnutom rozsudku okrem iného uviedol, že sa stotožňuje so závermi odvolacieho súdu a považuje ich za „*súladné s podstatou a zmyslom aplikovaných právnych noriem*“.

42. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa, že nepodal poddĺžnícku žalobu, ale že sa domáhal náhrady škody, dovolací súd uviedol, že „*so zreteľom na to, ako bol v žalobe vymedzený skutkový rámeč, z ktorého žalobca vyvodzoval uplatnené právo, bolo nepochybné, že takto formulovaná žaloba napĺňa znaky žaloby poddĺžníckej, a nie žaloby o náhradu škody. Žalobca okrem vymedzenia konania žalovanej, ktorá mala porušiť svoje*

povinnosti, aké jej ukladajú ustanovenia § 95 ods. 3, § 96 ods. 3 a § 97 Exekučného poriadku (porovnaj str. 2, ods. 3, 5 a 6 žaloby), teda povinnosti, ktoré pre banku vyplývajú z procesného predpisu, v dôsledku porušenie ktorých sa oprávnený môže na všeobecnom súde banky domáhať, aby mu banka zaplatila sumu, na ktorú by mal právo, keby banka postupovala správne (poddlžnícka žaloba), žiadnym spôsobom nevymedzuje, v čom podľa neho má spočívať škoda ako majetková ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá spočíva v zmenšení majetkového stavu poškodeného v porovnaní k časovému medzníku, keď došlo k škodlivej udalosti. Táto škoda rozhodne nemohla spočívať v dosiaľ právoplatným rozhodnutím nepriznanej pohľadávke na náhradu trov konania (nález Ústavného súdu SR zo 17. decembra 2004, sp.zn. II. ÚS 31/04). Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol ako nedôvodné podľa § 448 CSP. “.

43. Vychádzajúc z odôvodnenia odvolacieho súdu, s ktorého právnym posúdením veci sa stotožnil i dovolací súd, dospel ústavný súd k záveru, že v právnej veci sťažovateľa došlo k nesprávnej a ústavne neudržateľnej aplikácii právnych predpisov v intenzite, ktorá predstavuje zásah do základného práva sťažovateľa podľa ústavy, ako aj práva podľa dohovoru označených v záhlaví tohto nálezu.

44. Podľa § 196 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2011 za výkon exekučnej činnosti podľa tohto zákona patrí exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Ak je exekútor platiteľom dane z pridanej hodnoty podľa osobitného zákona, zvyšuje sa jeho odmena o daň z pridanej hodnoty.

45. Podľa § 197 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku náklady podľa § 196 uhrádza povinný. Exekútor môže požadovať od oprávneného primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov.

46. Podľa § 200 ods. 1 a 3 Exekučného poriadku trovami exekúcie sú odmena exekútora, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času pri vykonaní exekúcie (§ 196). Oprávnený a exekútor majú nárok na náhradu trov potrebných na účelné vymáhanie

nároku. Trovy exekúcie vymôže exekútor niektorým zo spôsobov určených na vymoženie peňažnej pohľadávky vydaním príkazu na úhradu trov exekúcie.

47. Keďže dovolací súd sa stotožnil s právnym posúdením veci krajským súdom a jeho argumentáciou, posudzoval ústavný súd oba rozsudky vo vzájomnej jednote a súvzťažnosti.

48. Ústavný súd poukazuje na nesprávnu aplikáciu už citovaných ustanovení Exekučného poriadku všeobecnými súdmi (pozri bod 38 tohto nálezu).

49. Ústavný súd súhlasí s prezentovaným záverom, že trovy (náklady) konania, i exekučného si platí účastník tohto konania sám, ako oprávnený tak i povinný, nestotožňuje sa však s tvrdením všeobecných súdov, že odmena exekútora, náhrada jeho hotových výdavkov a náhrada za stratu času majú byť považované za náklady oprávneného, ktoré „*si sám platí*“, a nárok na ich náhradu má následne priznať oprávnenému súd.

50. Podľa názoru ústavného súdu odmena exekútora, náhrada jeho hotových výdavkov a náhrada za stratu času sú trovami exekúcie (náklady, ktoré vznikli súdnemu exekútorovi v súvislosti s vykonávaním exekútorskej činnosti v zmysle Exekučného poriadku), ktoré podľa § 197 ods. 1 Exekučného poriadku uhrádza povinný. Aj v prípade, keď exekútor požadoval od oprávneného primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov, exekútor vymôže trovy od povinného a následne v rámci záverečného vyúčtovania vráti oprávnenému zaplatený preddavok. Ústavný súd konštatuje, že záver všeobecných súdov, podľa ktorého „*trovy exekučného konania platí, resp. znáša v prvom rade oprávnený z exekúcie...*“, nevyplýva zo žiadneho ustanovenia Exekučného poriadku, preto ho považuje za svojvoľný.

51. Vo vzťahu k argumentácii všeobecných súdov v súvislosti s prijatým právnym záverom o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa ústavný súd uvádza, že sa s týmto záverom vzhľadom na znenie predmetného zákonného ustanovenia stotožňuje, teda aktívne legitimovaným na podanie poddĺžnickej žaloby je výhradne oprávnený a práve

preto zastáva názor, že sťažovateľ postupoval správne, keď sa svojho nároku domáhal z titulu náhrady škody. Exekútorovi vzniká nárok na odmenu, ak bolo v konaní niečo vymožené. V okolnostiach prípadu (tzn. zvolený spôsob vykonania exekúcie príkazom pohľadávky z účtu povinného v banke) je prvým a základným predpokladom úspechu zabezpečenie reálneho majetku povinného (to je kľúčovou úlohou, zodpovednosťou a „zásluhou“ exekútora) a druhým skutočnosť, že konanie dospeje do štádia vydania a doručenia exekučného príkazu banke (tu vie exekútor ovplyvniť len časť predpokladov – svoj správny úradný postup). Ak sú tieto predpoklady splnené, exekútor má legitímne očakávanie úspechu v konaní, a teda aj legitímne očakávanie prijatia svojej odmeny. Žalovaná nespochybniteľne porušila svoju zákonnú povinnosť a jedným z dôsledkov tohto protiprávneho konania je aj škoda vzniknutá exekútorovi v podobe ušlého zisku, pretože jeho očakávanie prírastku majetku bolo v danom prípade legitímne.

52. Podľa názoru ústavného súdu sa všeobecné súdy mali zaoberať uplatneným nárokom sťažovateľa tak, ako ho vymedzil v žalobe, a teda skúmať a vyhodnotiť podmienky a predpoklady v petite žaloby vymedzeného nároku, a následne jasne a zrozumiteľne formulovať právne závery, ku ktorým dospeli.

53. Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (II. ÚS 171/05). V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na svoju doterajšiu judikatúru týkajúcu sa interpretácie právnych predpisov, podľa ktorej ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva sťažovateľa) hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti.

54. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v právnej veci sťažovateľa natoľko odchyľil od ustanovení dotknutého právneho predpisu, že zásadne poprel jeho účel a význam, v dôsledku čoho je napadnutý rozsudok najvyššieho súdu neakceptovateľný a neudržateľný, čo viedlo ústavný súd k vysloveniu záveru o jeho arbitrárnosti.

55. V dôsledku už uvedených nedostatkov poskytnutej súdnej ochrany zo strany najvyššieho súdu, ktorá nezodpovedá právu sťažovateľa na ústavne konformný výklad a aplikáciu zákonných noriem v jeho právnej veci ako významných súčastí práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

56. Ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nevyhovelo s ohľadom na skutočnosť, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd tak bude mať znova príležitosť poskytnúť súdnu ochranu všetkým právam sťažovateľa vrátane práv majetkových (bod 4 výroku nálezu).

57. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s ustanovením § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

58. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu (predovšetkým dôvody uvedené v bodoch 48 až 52), bolo pre dovŕšenie ochrany porušených práv potrebné využiť aj právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, resp. podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

59. Pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku odvolacieho súdu bude povinnosťou najvyššieho súdu predovšetkým náležite ho posúdiť, aplikovať relevantnú právnu úpravu ústavne konformným spôsobom, a následne jasne a zrozumiteľne odôvodniť právne závery, ku ktorým dospel a na ktorých založil svoje rozhodnutie.

60. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Náhrada trov konania

61. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

62. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním právnym zástupcom.

63. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavovala sumu 177 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony 375,24 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – repliku z 11. decembra 2020, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré by neboli obsiahnuté v samotnej ústavnej sťažnosti, preto odmenu za uvedený úkon nepriznal. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 450,29 € (bod 3 výroku nálezu).

64. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu